

VODNIK ZA STARŠE OTROK S TEŽAVAMI PRI BRANJU IN PISANJU

Kako pomagati svojemu otroku, da bo odpravil težave pri branju in pisanju?

Kako se kažejo težave pri branju? 	Kako se kažejo težave pri pisanju?
<ul style="list-style-type: none">• Težave pri prepoznavanju glasov v besedah,• težave s pravilnim zaporedjem glasov in črk v besedah,• težave pri prepoznavanju in ustvarjanju rim,• obračanje, izpuščanje, dodajanje črk,• težave pri izgovarjanju večzložnih besed,• slabše prepoznavanje besed – še zlasti neznanih besed,• branje je običajno počasno, zatikajoče in neritmično,• odpor do branja.	<ul style="list-style-type: none">• Težave pri pomnjenju pravopisnih pravil,• pri črkovanju delajo fonološke napake, npr. »k« namesto »g«,• napačno zaporedje črk,• nedosledna raba velikih in malih črk,• nedosledna raba nekaterih črk s podobnimi glasovi, kot npr. »s« in »z«,• težave s končnicami, npr. »u« namesto »l«,• težave pri besedah z dvojnimi soglasniki, kot npr. »oddaljen«, »priimek«,• odpor do obsežnejšega pisanja, kar ima za posledico pisni izdelek, ki ni v sorazmerju z otrokovo sposobnostjo ustnega izražanja in dejanskega razumevanja teme,• včasih nenavadna drža pisala ali nenavadna drža pri sedenju.

STRATEGIJE ZA IZBOLJŠANJE UČINKOVITOSTI BRANJA

- *Vi berite otroku, otrok naj vas posluša,*
- *fazno branje (en odstavek berete vi, en odstavek bere otrok),*
- *branje v uho (otroku berete na uho, on pa sledi s prstom besedilu),*
- *branje v paru (berite skupaj z otrokom),*
- *večkratno branje istega besedila (npr. pri iskanju odgovorov),*
- *branje z obrnjeno knjigo,*
- *pri branju si naj otrok pomaga s prstom, ravnilcem, kartončkom,*
- *branje s posebno nalogo (npr. poišči vse besede, ki se začnejo s črko b),*
- *branje navodil za aktivnost,*
- *tiho branje, glasno branje,*
- *ko otrok glasno bere, mu napačno prebrano besedo pokažite s prstom, otrok jo naj prebere še enkrat,*
- *branje z dovoljenimi napakami (z otrokom se dogovorite, koliko napak je »dopustnih« ter jih štejte s prsti, skritimi pod mizo),*
- *beležite število napak, narišite graf, da bo otrok opazil napredek.*

Otrok naj branje vadi vsak dan, vsaj 10 minut.

STRATEGIJE ZA IZBOLJŠANJE UČINKOVITOSTI BRALNEGA

RAZUMEVANJA

Bralno razumevanje izboljšujemo s pomočjo vprašanj. Pri tem uporabljamo šest osnovnih vprašalnic KDO, KAJ, KJE, KAM, KDAJ in ZAKAJ – ki jih prilagodimo vsakemu besedilu. Primeri vprašanj oblikovanih s »K« vprašalnicami:

- **KDO** - Kdo je glavna literarna oseba? Kdo je stranski lik?
- **KAJ** - Kaj se je dogajalo? Kaj se je zgodilo tukaj? Kaj je rekel? Kaj je storila?
- **KJE** – Kje se je to zgodilo? Kje so to našli?
- **KAM** – Kam so šli?
- **KDAJ** – Kdaj je prišla tja? Kdaj namerava oditi?

*Zadnje vprašanje **ZAKAJ**pa je posredno vprašanje. Otrok mora odgovor oblikovati na osnovi sklepanja, kaj se je dogajalo v zgodbi. Npr. 'Zakaj je to rekla?' 'Zakaj je to storila?' Tudi tu naj si otroci pomagajo z besedilom.*

*Bralno razumevanje pa izboljšujemo tudi s postavljanjem vprašanj **KAKO**. Postavljanje vprašanj kot npr. 'Kako se je ona počutila ob tem, ko se je to zgodilo?' nadgradimo z vprašanjem »zakaj« – 'Zakaj misliš, da se je ona tako počutila?'*

STRATEGIJE ZA IZBOLJŠANJE PISANJA

- *Vaje za razvoj motorike roke (gnetenje, nizanje, razvrščanje, rezanje, barvanje, risanje črt, potez, ...),*
- *oblikovanje črk iz različnih materialov ali na različne načine (iz plastelina, vrvic, lepenke, s telesom ...),*
- *slepo pisanje črk (po zraku, v pesek, po mizi, na hrbet drugemu, ...),*
- *pisanje nareka s kockami ali črticami (pri pisanju besed namesto črk položi kocko ali pa nariše črtico za vsako posamezno črko),*
- *križanke,*
- *utrjevanje pravilnega zapisovanja (pravopisne vaje),*
- *nastavljanje kock s črkami,*
- *pisanje krajših besedil po nareku,*
- *pisanje z dovoljenimi napakami (z otrokom se dogovorite, koliko napak je »dopustnih«),*
- *dopolnjevanje manjkajočih črk v besedah oz. besed v povedih,*
- *iskanje in popravljanje napak v besedilih,*
- *narek s številom napak na koncu vrstice (naredite toliko pikic na koncu vrstice, kolikor je napak – otrok naj jih poišče in popravi),*
- *vaje prepisovanja s ciljem urjenja čim hitrejšega pisanja,*
- *prepis iz tiskanih v pisane črke,*
- *vaje sestavljanja povedi,*
- *pisanje zgodb na osnovi zaporednih slik ali ene same slike,*
- *pisanje na računalnik.*

Splošne didaktične usmeritve za starše pri branju in pisanju pri otrocih:

- *otrok naj sodeluje pri postavljanju cilja, ta naj bo jasen, realen;*
- *barvno poudarjanje, označevanje, raba prstov, trakov, ravnila ...;*
- *prevzem odgovornosti (se trudi za uspeh);*
- *dajanje znamenj, da smo prisotni, da poslušamo, da odobravamo;*
- *spodbujanje.*

Bralne dejavnosti za razvijanje bralne motivacije

- *Branje slikopisov, stripav (otrok bere slikice, vi besede, nato otrok vse),*
- *branje kuhinjskih receptov, branje različnih navodil ...,*
- *otrok naj zapiše po vašem narekovanju nakupovalni listek,*
- *branje knjig, ki so vezane na otrokov interes (živali, vesolje ...),*
- *iz kartona oblikujte nabiralnik za različna sporočila ter si v družini dopisujte,*
- *med vikendi organizirajte bralnih 5 minut na dan, ko vsak član družine nekaj prebere,*
- *otroka zadolžite, da vsak dan prebere TV spored, vremensko napoved ...*
- *zvečer berite z otrokom ,*
- *spodbujajte otroka, da bere mlajšemu bratu ali sestri,*
- *besede predmetov v sobi zapišite na samolepilne listke, otrok jih naj prilepi na prave predmete.*

Metoda Test petih prstov

za ugotavljanje jezikovne ustreznosti in primernosti besedila pri šolarjih:

- *Izberi knjigo, ki ti je všeč.*
- *Odpi jo na sredini.*
- *Poskusi najti stran brez ilustracij oziroma slik.*
- *Prični brati na vrhu. Nadaljuj z branjem dokler ne prideš do besede, ki je ne poznaš.*
- *Postavi svoj mezinček na to neznano besedo.*
- *Nadaljuj z branjem. Postavi prst na vsako besedo, ki je ne poznaš.*
- *Če ti zmanjka prstov, še preden prideš do konca strani, je knjiga verjetno pretežka za samostojno branje.*

Priporočila glede izbire bralnega gradiva – za 1. triletje

Knister: Zbirki *Mala Čarovnica Liči* in *Lili*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
Muck, Desa: Zbirka *Anica*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
Nöstlinger, Christine: Zbirka *Franceve zgodbe*. Celovec: Mohorjeva.
Nöstlinger, Christine: Zbirka *Mini*. Ljubljana: Slovenska knjiga in Piano.
Osborne, P. M.: Zbirka *Čarobna hišica na drevesu*. Ljubljana: Grlica.
Simon, Francesca: Zbirka *Grozni Gašper*. Tržič: Učila International.
Suhodolčan, Primož: Zbirka *Pozor pravljice*. Ljubljana: Karantanija.
Vidmar, Janja: Zbirka *Navihanček Matic*. Ljubljana: Karantanija.
Vidmar, Janja: *Bučko Superga*. Ljubljana: Karantanija.
Zbirka *Berem sam* (različni avtorji, različni naslovi). Ljubljana: Kres.
Zbirka *Levčki* (različni avtorji, različni naslovi). Ljubljana: Grlica.
Zbirka *Pirati* (različni avtorji, različni naslovi). Ljubljana: Grlica
Zbirka *Zakladnica* (različni avtorji, različni naslovi, štiri težavnostne stopnje). Ljubljana: Educy.

Literatura za otroke z motnjo branja:

Pogoršek, Mojiceja: *Medo reši vsako zmedo*. Kranj: Damodar.
Pogoršek, Mojiceja: *O polžu, ki je kupoval novo hiško*. Kranj: Damodar.
Pogoršek, Mojiceja: *Črviva zgodba*. Kranj: Damodar.
Nöstlinger, Christine: *Mini gre na morje*. Ljubljana: Piano.
Ljudska pripovedka: *O petelinčku*. Ljubljana: Piano.
Ezop: *O petelinčku*. Ljubljana: Piano.
Caf, Bojana: *Škrat Črkovil*. Ljubljana: Svetovalni center.
Kenda Hussu, Damjana: *Čudežno zdravilo za Zalo*. Ljubljana: Forma 7.
Korez Karmen: *Čisto poseben levček Leon*. Ljubljana: Bravo.

Literatura:

- Kesič Dimic, K. (2000, 2010). Priporočnik o branju. Ljubljana: Alba.
- Košak Babuder, M. (2011). Bralne prilagoditve ter izboljševanje branja po vedenjsko-kognitivni metodi. V M. Košak Babuder, M. Velikonja (ur), *Učenci z učnimi težavami: pomoč in podpora* (str. 15–123). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Kropp, P. (2000). *Vzgajanje bralca: naj vaš otrok postane bralec za vse življenje*. Tržič: Učila.
- Reid, G., Kavkler, M., Viola, S., Košak Babuder, M., Magajna, L. (2007). *Učenci s specifičnimi učnimi težavami: skriti primanjkljaji – skriti zakladi*. Ljubljana: Društvo Bravo.
- Žerdin, T. (2003). *Motnje v razvoju jezika, branja in pisanja*. Ljubljana: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše: Društvo Bravo

